

de lage landen

SWITI SRANAN

DE CULTURELE KRACHT VAN SURINAME

BOEKEN IN DE BAJES WERKEN BEVRIJDEND
DE TAALSTRIJD VAN VLAAMSE BEDRIJVEN
CIRCUS NEEMT EEN HOGE VLUCHT

CONTEXT BIJ CULTUUR UIT VLAANDEREN EN NEDERLAND / AUGUSTUS 2025 / € 19

EDITO

- 4 **SURINAAMSE SPOREN**
TOM CHRISTIAENS

UITGELICHT

SWITI SRANAN

- 6 **WE KUNNEN HET ZELF**
KATHLEEN FERRIER
- 14 **HELEN KAMPERVEEN EN
MARCEL PINAS OVER
KUNST EN SCHULD**
DIEDERIK SAMWEL
- 21 **NOG NIET LOS
VAN NEDERLAND**
ZOË DECEUNINCK
- 28 **MEERTALIG SURINAME
STAAT VOOR EEN KEUZE**
AUDRY WAJWAKANA
- 34 **VERGETEN STEMMEN**
HENRIETTE LOUWERSE, RAYMI SAMBO,
BARBARA ESSEBOOM, TESSA LEUWSHA
- 46 **SURINAMERS ONTDEKKEN
VLAANDEREN**
JADE YORKS
- 52 **KASEKO EN KAWINA
KLINKEN IN DE POLDER**
DIEDERIK SAMWEL
- 58 **MET DE HULP VAN DE
LITERATUUR**
STEFANIE PARISIUS-SEWOTAROENO
- 67 **SRANAN WOORDEN
IN HET NEDERLANDS**
VIVIEN WASZINK

KUNST

- 74 **CIRCUS LEEFT**
MAYA TOEBAT
- 81 **EUGEN VAN MIEGHEM,
TEKENAAR VAN DE STRAAT**
IVO VERHEYEN
- 92 **ABSURD THEATER
VAN SIMME WOUTERS
EN JASPER STOOPT**
KARIN WOLFS
- RECENSIE
- 98 JORIS VERMASSEN
Soldaat-bovenier
- COLUMN
- 102 **HANDDRUK, KUS, HUG**
GERDIEN VERSCHOOR

110

120

GESCHIEDENIS

- 104 **LEOPOLD III
IN DE JUNGLE**
PETER DAERDEN

- 110 **GETIJDENBOEKEN:
BLADEREN DOOR
DE MIDDELEEUWEN**
LISA DEMETS

RECENSIE

- 114 SASKIA PIETERSE EN JANNEKE
STEGEMAN
Uitverkoren

COLUMN

- 118 **WATER ALS VRIEND**
LOTTE JENSEN

TAAL

- 120 **TAALSTRIJD
OP DE WERKVLOER**
MIET OOMS

RECENSIES

- 128 AAF BRANDT CORSTIUS
Ik ga toch iets zeggen
KRISTEL DORELEIJERS
EN JOS SWANENBERG
Grenze(n)loze taal
YOÏN VAN SPIJK
Die goeie ouwe taal
MARJOLEIN VOOGEL
Met andere woorden

COLUMN

- 132 **SPRAAK, MAESTRO!**
MARTEN VAN DER MEULEN

SAMENLEVING

- 134 **STRIJD VOOR
SCHONE RIVIEREN**
WIELAND DE HOON

LITERATUUR

- 142 **LEZEN TUSSEN
VIER MUREN**
KAROLIEN BERKVEN'S
- 150 **BIBI DUMON TAK
GEEFT DIEREN HET WOORD**
GEERDT MAGIEL'S

RECENSIES

- 158 AUKE HULST
Tandenjager
- 160 LIESELOT MARIËN
Als de dieren
- 162 JOSEPH PEARCE
Schoon schip
- 165 HANS DEPELCHIN
De rode koe
- 168 NADIA DE VRIES
Overgave op commando
- 170 JANA ANTONISSEN
Ludwig
- 172 WILLEM DU GARDIJN
*Het koor van de 300
moordenaressen*
- 174 GRAA BOOMSMA
Breken is bouwen
H.U. JESSURUN D'OLIVEIRA
Speuren in Lucebert
JAN OEGEMA
Keizersdrama
- 178 GILLIS DORLEIJN EN
WILJAN VAN DEN AKKER
Een nieuw geluid
- 181 FROUKJE VAN DER PLOEG
Soms blijft iets
TWAN VET
Troostpogingen
TOM VAN DE VOORDE
De elementen
ESOHE WEYDEN
Richtingloos navigeren

DERBY DER LAGE LANDEN

- 186 **OPVANGCRISIS**
ANOUK VAN KAMPEN
- 192 **POSTKOLONIALE PILS**
HERR SEELE
-
- 188 **MEDEWERKERS
AAN DIT NUMMER**
- 190 **COLOFON**
- 191 **STEUN & GIFTEN**

TOM CHRISTIAENS

Hoofdredacteur

SURINAAMSE SPOREN

Toen in 1975 in Paramaribo de Onafhankelijkheidsverklaring van de Republiek Suriname werd ondertekend, kwam er een einde aan drie eeuwen Nederlandse kolonisatie. Maar de band tussen beide landen bleef levendig door een voortdurende uitwisseling van mensen, middelen en ideeën.

Bij de vijftigste verjaardag van de onafhankelijkheid zoomen wij in op de creatieve kruisbestuiving tussen Suriname en Nederland. Ze hebben elkaars culturele landschap diepgaand veranderd. In dit nummer lees je verhalen die deze dialoog illustreren – zonder het beladen verleden te verdoezelen.

Zo wijst Kathleen Ferrier, dochter van de eerste president van Suriname, erop dat Nederland nog vaak door een koloniale bril naar het land kijkt zonder zijn multi-etnische samenleving te erkennen. Die diversiteit is juist Surinames kracht. Ferrier pleit voor een gelijkwaardige relatie waarin Suriname zijn eigen toekomst bepaalt: *Srefidensi* – zelfbestuur en eigen kracht – moet zichtbaar worden.

Die veerkracht weerspiegelt zich in de Surinaamse kunst. Actrice Helen Kamperveen en kunstenaar Marcel Pinas tonen hoe cultuur een middel is voor het uitdragen van geschiedenis, identiteit en engagement. Pinas' werk bewaart tradities en geeft een stem aan onderbelichte groepen, terwijl Kamperveen theater inzet om jongeren bewust te maken van hun wortels.

Ook muziek vertelt over wederzijdse beïnvloeding. Traditionele stijlen als *kaseko* en *kawina* leven voort in hedendaagse klanken, in Suriname én in Nederland. Typhoon en Sarah-Jane Wijdenbosch brengen Surinaamse ritmes en verhalen naar het wereldpodium, en de waardering voor deze muziek groeit, ziet Diederik Samwel.

De kruisbestuiving klinkt ook door in de taal. Sranantongo vindt steeds vaker zijn weg in de woordenschat van Nederlandse jongeren, met en zonder Surinaamse achtergrond. *Doekoe*, *fissa* en *skoro* klinken voor hen even vertrouwd als *geld*, *feestje* en *school*. Taalkundige Vivien Waszink noemt het een expressieve verrijking van ons Nederlands.

Tegelijk worstelt Suriname zelf met zijn taalkundige diversiteit, stelt journalist Audry Wajwakana vast. Taalachterstand bij kinderen die thuis geen Nederlands spreken, leidt vaak tot lagere schoolprestaties en vergroot de kans op vroegtijdig schoolverlaten. De overheid werkt aan meertalig onderwijs en de officiële erkenning van meerdere talen, maar middelen en politieke wil ontbreken. De uitdaging is om diversiteit te erkennen zonder het Nederlands, de enige officiële taal in Suriname, te verdringen.

In vrijwel al onze Suriname-verhalen klinkt de roep om het verleden met andere ogen te bekijken

In een persoonlijk essay schetst schrijfster Stefanie Parisius-Sewotaroeno hoe ze opgroeide in een geïsoleerd dorp, daar de literatuur ontdekte en nu internationale schrijfambities koestert. De weg die ze aflegde, vormt een metafoor voor de culturele wisselwerking tussen Suriname en Nederland: de wens om haar eigen stem te laten horen en erkenning te vinden buiten de landsgrenzen, en tegelijk verbonden te blijven met haar wortels.

Sinds de onafhankelijkheid zijn veel Surinamers op zoek gegaan naar die erkenning in het buitenland. Destijds vertrok een kwart van de bevolking naar Nederland; vandaag emigreren steeds meer Surinamers naar België. Jade Yorks zocht naar verklaringen in de diaspora. Ondanks culturele verschillen en soms racisme vormen Surinamers in België nieuwe gemeenschappen die de band met het thuisland levendig houden.

Ook in Nederland voelen uitgeweken Surinamers zich verantwoordelijk voor hun geboorteland. Journalist Zoë Deceuninck beschrijft hoe dagelijks veel mensen, geld en goederen de oceaan oversteken om Suriname, dat in een economische crisis zit, te helpen. Die hulp is waardevol, maar kan ook een rem zijn op de zelfredzaamheid. De recente ontdekking van olie voor de kust van Suriname biedt kansen om minder afhankelijk van Nederland te worden.

In vrijwel elk Suriname-verhaal klinkt de roep om het verleden met andere ogen te bekijken. Tot nu toe werd de geschiedenis veelal door een witte elite beschreven vanuit een koloniaal perspectief. Door ook bronnen als de orale tradities te ontsluiten en vergeten stemmen op te nemen, ontstaat een rijker en eerlijker beeld van het gedeelde verleden. Misschien groeit zo een relatie tussen Suriname en de Lage Landen die gebouwd is op meer wederzijds begrip en gelijkwaardigheid.

Is dat geen mooie wens om vijftig jaar onafhankelijkheid te vieren?

Welkom op donderdag 18 september in het Bijlmer Parktheater in Amsterdam, waar we dit nummer presenteren met muziek, theater en literatuur. De toegang is gratis.

Het Suriname-dossier is gerealiseerd met steun van het R.O. van Gennefonds (via het Cultuurfonds), het Matchingfonds Internationale Erfgoedsamenwerking (DutchCulture) en het project Beyond the National Narrative (UK Research and Innovation).

SREFIDENSI!

Laat ze zien dat we het zelf kunnen

De koloniale tijd is nooit helemaal weggeweest, vindt Kathleen Ferrier, dochter van de eerste president van het onafhankelijke Suriname. Nederland kijkt nog altijd te veel naar het land vanuit de gedachte: wat valt hier te halen? Maar ook de Surinamers zelf moeten dringend inzien wat zij de wereld te bieden hebben.

KATHLEEN FERRIER

Ze kwam als een klap in het gezicht, de opmerking van toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Stef Blok in 2021 dat Suriname een *failed state* is. Het was niet de uitspraak op zich die de klap veroorzaakte, want die is nog wel te begrijpen, gezien de gebeurtenissen in Suriname vanaf 1980, toen militairen eerst de regering omverwierpen en vervolgens de grondwet buiten werking stelden. De klap zat hem in de reden die Blok voor het falen gaf: de etnische samenstelling van het land.

Daardoor bleek opnieuw dat een Nederlands bewindspersoon geen idee heeft van Suriname, van wat het land werkelijk voorstelt en wat het land te bieden heeft. Vanuit een eurocentrische bril constateren dat een multi-etnische samenleving niet succesvol kán zijn, duidt op een grote mate van kortzichtigheid, een gebrek aan werkelijke belangstelling en nieuwsgierigheid. Het wijst op minachting voor het land, gebaseerd op een ongegrond superioriteitsgevoel.

NIET BEGREPEN

De klap zat hem ook in het feit dat het voor de zoveelste keer voorviel dat Nederland niet zag wat Suriname te bieden heeft.

In de Tweede Wereldoorlog gebeurde iets soortgelijks. Dat Suriname toen tot economische bloei kwam, was niet te danken aan visie vanuit Europa maar vanuit de Verenigde Staten. Daar zag men de waarde en het potentieel van het land, te beginnen bij de enorme bauxietvoorraden die nodig waren voor oorlogsmaterieel. Men stuurde manschappen, infrastructuur werd aangelegd, wegen en een vliegveld voor transport van grondstoffen, waardoor de economie kon gaan groeien.

Maar ook al kwam die groei niet door visie vanuit Nederland, Surinamers bleven onverminderd warm betrokken bij dat land. Omdat in oorlogvoerend Nederland de financiële middelen ontbraken voor de aanschaf van een noodzakelijke Spitfire begon de Surinaamse bevolking een inzamelactie en binnen drie maanden kon vanuit de kolonie het benodigde bedrag naar Nederland overgemaakt worden.

Het gebeurt zo vaak dat Nederland niet ziet wat Suriname te bieden heeft

Mannen en vrouwen meldden zich tijdens de Tweede Wereldoorlog aan om samen met de troepen van Nederland de strijd tegen de nazi's aan te gaan. Maar ze werden terug naar huis gestuurd omdat ze wellicht met witte Zuid-Afrikaanse troepen zouden moeten optrekken. En tja, van hen kon toen men niet vragen om met zwarte mensen gelijkwaardig samen strijd te voeren...

GEZEGEND LAND

Zulke verhalen – over de betrokkenheid van Suriname bij Nederland, over de moed van Surinamers en over het onbegrip waarmee Nederland en de Lage Landen soms reageerden op wat Suriname te bieden had – zijn mij van jongs af aan meegegeven door mijn ouders.

Johan Ferrier en Edmé Vas waren beiden onderwijzers in hart en nieren. Ze geloofden in de emanciperende kracht van onderwijs dat opvoedt tot democratische burgers met respect voor de rechtsstaat, waarbij de gelijkwaardigheid van alle burgers centraal dient te staan. Ze waren er trots op Surinamers te zijn, en brachten dat over op hun kinderen en leerlingen.

Kathleen Ferrier: 'Surinamers zijn de afstammelingen van de allersterksten: mensen die slavernij en contractarbeid hebben overleefd' © Anke van der Meer

***Srefidensi* is het Surinaamse
woord voor zelfstandigheid, bedacht
door dichter en schrijver Trefossa**

© Michiel van Kempen

Thuis kregen wij te horen dat Suriname een bijzonder gezegend land is. Er zijn zelden ernstige natuurrampen zoals aardbevingen, overstromingen of droogte in het land. Het heeft een uitzonderlijk vruchtbare grond (het is waar: als je een wandelstok in het oerwoud achterlaat, groeien er binnen een paar weken blaadjes uit) en die grond zit ook nog eens vol met kostbare grondstoffen: bauxiet, goud, olie, gas. We werden gewezen op de schoonheid van de natuur en we leerden daar respect voor te hebben.

Het maakt bovendien deel uit van het vasteland van Zuid-Amerika én van het Caribisch gebied. In plaats van altijd over de oceaan naar Europa te turen, zou Suriname zich veel meer op de eigen, cultureel zo rijke regio moeten richten. Wat het effect hiervan kan zijn, vertelt kunstenaar Marcel Pinas. Eerst maakte hij vooral toeristische kunst die het goed deed. Maar tijdens zijn studie in Jamaica werd hij gewezen op de rijkdom van zijn eigen marroncultuur en dat die zijn inspiratiebron zou moeten zijn. Toen pas kon hij zijn ware stem en unieke vorm ontwikkelen.

ONAFHANKELIJKHEID

1973 was weer zo'n moment dat Nederland het niet zag. Premier Joop den Uyl stelde in zijn regeringsverklaring dat Suriname en de Nederlandse Antillen in de komende regeerperiode onafhankelijk moesten worden. Dat kwam voor Suriname als een totale verrassing. Er had hierover geen enkel overleg plaatsgevonden. Het was een eenzijdig genomen besluit, en niet in lijn met de gelijkwaardigheid tussen de drie toenmalige landen van het Koninkrijk der Nederlanden – Suriname, Nederland en de Nederlandse Antillen – die in het Statuut van 1954 was vastgelegd.

Vreugde in 1975: Johan Ferrier, de eerste president van het onafhankelijke Suriname, gooide uit pure vreugde zijn armen zo hoog de lucht in dat hij er bijna prinses Beatrix mee in het gezicht sloeg

© Bert Verhoeff / Anefo / Wikimedia Commons

Suriname besloot de eer aan zichzelf te houden en zich niet door Nederland uit het Koninkrijk “te laten trappen”: het zou zelf gaan. Die onafhankelijkheid kwam er dus op 25 november 1975, vijftig jaar geleden.

SREFIDENSI

Johan Ferrier – mijn vader, de laatste gouverneur en eerste president van Suriname – gebruikte nooit het woord onafhankelijkheid. Hij had het altijd over zelfstandigheid, “want onafhankelijk is geen mens en geen land. Je hebt altijd anderen nodig. Maar je kunt wel zelfstandig zijn. Als mens en als land. Je bepaalt je eigen koers, op grond van je eigen overtuigingen, eigen kracht en mogelijkheden”.

In de nacht van 24 op 25 november 1975, precies om middernacht, werd in het stadion van Paramaribo de Nederlandse vlag langzaam neergelaten, samen met de oude Surinaamse vlag waarop de diverse bevolkingsgroepen met verschillende kleuren waren aangeduid. Onder luid gejuich werd de nieuwe Surinaamse vlag gehesen: een groene vlag met een stralende, gele ster in het midden – het symbool voor de eenheid van de bevolking van Suriname. Op datzelfde moment vielen de politieke rivalen Lachmon en Arron elkaar in de armen. Johan Ferrier, de eerste president van het onafhankelijke Suriname, gooide uit pure vreugde zijn armen zo hoog de lucht in dat hij er bijna prinses Beatrix mee in het gezicht sloeg. Er hing een sfeer van euforie in het stadion. Een diep vertrouwen overheerste: wij kunnen dit!

We gaan dit land opbouwen, wij zullen het laten zien: *Srefidensi!* Dat is het Surinaamse woord voor zelfstandigheid, bedacht door dichter en schrijver Henny de Ziel (bekend als Trefossa), en het bestaat uit drie delen: *srefi - den - si*. Dat betekent: *zelf, laat (het) zien*. Laat ze zien dat we het zelf kunnen. Uit dat woord spreekt kracht en trots, er was in 1975 hoop en vertrouwen dat het zou lukken.

KOLONIALE VERHOUDING, INNIGE BANDEN

Vijftig jaar later, een heel mensenleven. Terugkijkend is het duidelijk dat de verwachtingen van toen niet zijn waargemaakt. Suriname is een rijk land en toch is er armoede. Iedere bezoeker van Suriname ziet het aan de kapotte wegen, de vervallen huizen, de mensen die op en van de straat leven, de panden in de historische binnenstad – UNESCO-werelderfgoed – die in staat van verval verkeren. In de medische zorg is er gebrek aan alles en de kwaliteit van het onderwijs blijft ver achter, omdat leraren drie baantjes moeten combineren om rond te komen, en soms ook nog softdrinks aan de leerlingen verkopen om hun nog altijd schamele inkomsten aan te vullen.

Tegelijkertijd is er ook grote rijkdom, zichtbaar in extravagante panden en auto's, privéjets en luxeresorts. In de afgelopen vijftig jaar is de inkomenskloof gegroeid. Over hoe het zover is kunnen komen is er veel gezegd en geschreven. Ongetwijfeld hebben de eerder vermelde gebeurtenissen van 1980 en de Decembermoorden van 1982 veel kapotgemaakt en ruimte geboden aan een politieke cultuur van wantrouwen. Daarin werd zelfverrijking ten koste van anderen eerder gebruik dan uitzondering, en kregen corruptie en het onrechtmatig uitgeven van grond -en goudconcessies ruim baan.

Geen wonder dat de relatie met Nederland vele malen ernstig onder druk heeft gestaan en soms zelfs helemaal verbroken werd. Veelzeggend is de titel van het onderzoeksrapport over vijftientwintig jaar zelfstandigheid in 2000: "Een belaste relatie". Inderdaad, de relatie is belast. Beter gezegd: de relatie tussen de regeringen van beide landen is belast door het koloniale verleden, dat nog altijd doorwerkt in beide samenlevingen. Dat maken uitspraken van bewindslieden als Stef Blok wel duidelijk en het blijkt ook nog altijd uit andere praktijken, zoals ik verderop toelicht.

Ondanks die moeilijkheden zijn de banden tussen Suriname en de Lage Landen onmiskenbaar innig. Allereerst omdat ongeveer driehonderdtachtigduizend mensen met wortels in Suriname zich in Nederland (en België) gevestigd hebben. Zij dragen bij aan deze samenlevingen en onderhouden warme familiale banden met de Surinaamse samenleving. Ze sturen geld en pakketten met levensmiddelen en reizen regelmatig heen en weer.

Daarnaast speelt de Nederlandse taal een belangrijke rol in de verbinding tussen de landen. Het is begrijpelijk dat er vanuit dekolonisatieperspectieven in Suriname soms een roep klinkt om de taal van de voormalige kolonisator af te schaffen en over te gaan tot het invoeren van het Sranang. Dat is de lingua franca, de taal die iedereen spreekt, de taal van de straat. Thuis spreken mensen onder meer Sarnami, Wayana, Chinees, Javaans of Afaka, maar iedereen spreekt ook Sranang. Maar nog altijd is

Johan Ferrier, eerste president van Suriname, gebruikte nooit het woord onafhankelijkheid. Hij had het over zelfstandigheid, 'want je hebt altijd anderen nodig' © Anefo / Wikimedia Commons

Nederlands de officiële taal die men op school leert en de taal die de overheid en de media gebruiken. En dat is maar goed ook: daardoor is Suriname lid van de Nederlandse Taalunie, waar interessante culturele uitwisseling plaatsvindt, denk aan connecties tussen (middelbare) scholieren door middel van schrijfofdrachten en -wedstrijden, of aan of samenwerking op het niveau van de universiteiten.

Daarnaast biedt het Nederlands de bevolking toegang tot vervolgstudies die niet in Suriname aanwezig zijn en toegang tot de kennis op het internet. Natuurlijk is zoals overal ter wereld ook het Engels in opkomst, vooral onder jongeren.

De gemeenschappelijke Nederlandse taal heeft ook haar minder positieve kanten: al te makkelijk wordt menselijk kapitaal uit Suriname weggehaald als dat elders nodig is, bijvoorbeeld op de Nederlandse Antillen of in Nederland. Omdat Surinamers perfect Nederlands spreken, kunnen zij makkelijk ingezet worden in het onderwijs en de gezondheidszorg, sectoren waar zeker in Nederland (en België) grote tekorten aan arbeidskrachten zijn. Zorg- en onderwijsinstellingen deinzen er niet voor terug mensen, die zo hard nodig zijn in Suriname, naar Nederland te halen om de gaten in de werkroosters te vullen. Dat het hier om goede business gaat, blijkt alleen al uit het grote aantal bemiddelingsbureautjes dat zich de laatste jaren op deze markt gestort heeft. Al veel eerder, eind jaren vijftig van de vorige eeuw, werd er verpleegkundig personeel in Suriname geworven. Verschil met nu is dat deze krachten ook in Suriname zo hard nodig zijn, overigens evengoed in het onderwijs. In 2000 stelde toenmalig SP-Kamerlid Agnes Kant hierover vragen aan Els Borst, destijds minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Borst noemde het toen al “ethisch niet verantwoord” verpleegkundigen aan te trekken uit landen waar ze broodnodig zijn en met veel goed zijn opgeleid.

Feest in 1975 bij de onafhankelijkheid. In een wereld van toenemende polarisatie en angst voor multiculturaliteit, multireligiositeit en diversiteit kan Suriname een lichtend voorbeeld zijn

© Anefo / Wikimedia Commons

En zo zien we dat de koloniale tijd weer helemaal terug is, van nooit echt weggeweest: uit het land halen wat je zelf nodig hebt zonder je iets aan te trekken van de gevolgen voor de lokale bevolking. Natuurlijk is er alle begrip voor de mensen die gaan: de salarissen in Suriname zijn abominabel. Het is dus allereerst een verantwoordelijkheid van de Surinaamse regering om voor fatsoenlijke salarissen en arbeidsomstandigheden te zorgen. Maar ik vind dat je ook van zorg- en onderwijsinstellingen in Nederland enig gevoel van verantwoordelijkheid mag verwachten: als je mensen weghaalt, doe dan op zijn minst iets terug. Dat kan op allerlei manieren, bijvoorbeeld door te investeren in capaciteitsopbouw in Suriname, of door het financieren van beroepsopleidingen in de zorg en het onderwijs.

KRACHT VAN SURINAME

Maar is het dan allemaal kommer en kwel? Geenszins! Want de grootste kracht van Suriname zit in zijn bevolking. Ons werd voorgehouden dat wij, Surinamers, een bevolking zijn met wortels verspreid over de hele wereld. Dat maakt onze cultuur en samenleving op alle vlakken zo rijk en gevarieerd, van onze keuken tot de literatuur, van schilderkunst, tot de muziek en het theater. Overal zie je de meerwaarde van de mengvormen.

Daar komt ook nog bij dat Surinamers de afstammelingen zijn van de allersterkten: mensen die slavernij en contractarbeid hebben overleefd. Dat geeft een bijzon-

dere kracht en ook een verantwoordelijkheid: de wereld voor iedereen tot een betere, meer gelijkwaardige plek maken, met gelijke kansen voor iedereen.

SYNAGOGES EN MOSKEE

Mij wordt vaak gevraagd hoe het komt dat in Suriname diversiteit zo vanzelfsprekend is. Het is het enige land ter wereld waar een synagoge en een moskee naast elkaar staan en waar de bezoekers van beide gebedshuizen ook nog broederlijk en zusterlijk met elkaar optrekken als dat zo uitkomt.

Dat is zo omdat mensen in Suriname goed beseffen dat ze elkaar nodig hebben. Toen de plantage-eigenaren – rijk geworden van het zware werk van slaafgemaakten uit Afrika en contractarbeiders uit onder meer India, Indonesië en China – terugkeerden naar Europa omdat er in Suriname niets meer te verdienen viel, bleven de inwoners achter. Ongeacht waar ze vandaan kwamen of hoe hun wegen elkaar kruisten. Men keek elkaar aan en wist: willen we verder komen, dan zullen we dat samen moeten doen. Dat betekent dat je soms over je schaduw moet kunnen springen omdat er een belang is dat groter is dan jouw eigenbelang.

Die gedachte heerst nog steeds in Suriname en is een onderscheidende eigenschap van het land. De keren dat ik bij de Verenigde Naties was en vertelde dat ik in Suriname geboren ben, zag ik altijd ogen oplichten: “Ah! Suriname, het land dat een voorbeeld is voor de wereld. Door de bevolking.”

In een wereld van toenemende polarisatie en angst voor multiculturaliteit, multi-religiositeit en diversiteit kan Suriname inderdaad een lichtend voorbeeld zijn. In de eerste plaats voor de landen waarmee het de taal deelt: België en Nederland. Door het Nederlands kan men direct in contact komen met de culturele en spirituele rijkdom van het land. Bijvoorbeeld door het land te bezoeken, maar ook door kennis te nemen van de literatuur, de poëzie, de muziek, het theater. Ook in de diasporische kunst- en cultuursector in Nederland en België klinkt de Surinaamse stem luid.

Het is daarom te hopen dat de Surinaamse regering zich niet alleen focust op het cultiveren en exporteren van grondstoffen, zoals olie en gas. Ook is er een bewuste inzet nodig op het behouden van datgene wat Suriname anders maakt dan alle andere landen: de bevolking en de manier waarop die, met haar wortels verspreid over de hele wereld, met elkaar omgaat. Dát te behouden is een belangrijke opdracht voor de Surinaamse regering. Als dat lukt, wacht Suriname een gouden toekomst.

Op 25 november 1975 keek Suriname met vertrouwen naar de toekomst. Want men wist: wij zullen laten zien dat we het zelf kunnen. En wat wij te tonen en te bieden hebben, is bijzonder. Vijftig jaar later, is de wereld zoveel grimmiger dan toen. Populistische leiders, autoritaire regimes, razendsnelle geopolitieke veranderingen en dreiging van geweld maken mensen wereldwijd onzeker, angstig en moedeloos. Vandaag is wat Suriname te bieden heeft daarom nog vele malen urgenter.

De kracht die in het land en het volk van Suriname schuilt: laat ze aan de wereld zien!